

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านสนาม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ในครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มาใช้ในการดำเนินงานตามวงจรของการวิจัยปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) ผู้วิจัยได้สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา ความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนบ้านสนาม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

2. เพื่อพัฒนาความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนบ้านสนาม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

สรุปผลการวิจัย

ผลการพัฒนาความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านสนาม อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในการจัดการศึกษา โดยผู้วิจัยศึกษาจาก ผลการประเมินภายนอก สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา สมศ. รายงานผลการประเมินตนเอง ปีการศึกษา 2551 มีผลการประเมินอยู่ในระดับพอใช้ และการสอบถามความพึงพอใจต่อความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษาจากผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนชุมชน ปรากฏว่า อยู่ในระดับ น้อย ซึ่งจากสาเหตุทั้ง 3 อย่างทำให้ต้องมีการพัฒนาด้านความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ในการจัดการศึกษา

2. การพัฒนาความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา โดยกลุ่มผู้ร่วม วิจัยได้ร่วมกันวางแผน และดำเนินกิจกรรมตามที่วางไว้ทุกกิจกรรม หลังจากเสร็จสิ้นทุก กิจกรรมก็ได้ใช้แบบสอบถาม สอบถามเกี่ยวกับ ความพึงพอใจในการพัฒนาความร่วมมือ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยภาพรวมของครู ผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียน อยู่ในระดับมาก

จากการดำเนินการ สรุปในภาพรวมได้ว่าผลการพัฒนาพัฒนาความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา โดยใช้การมีส่วนร่วม จะทำชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองตลอดจน ครู อาจารย์ มีความตระหนักกระตือรือร้น ทุกคนมีความต้องการที่จะ ร่วมมือในการ ร่วมคิด ร่วมทำ ในการกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดกลยุทธ์ และวางแผน การพัฒนา และบรรยากาศในการประชุมดำเนิน ไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นกัลยาณมิตร มีการยอมรับความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ทุกขั้นตอน ซึ่งพอสรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนใน การจัดการศึกษาเป็นอย่างดี

อภิปรายผล

การศึกษาการพัฒนาความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านสนาม อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งจากผลการดำเนินงานมีประเด็นที่ ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาด้านความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา จากสรุปผลการประเมินภายนอกกรอบที่ 2 ในปีการศึกษา 2550 จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา สมศ. จำนวน 14 มาตรฐาน ปรากฏว่า อยู่ในระดับดี 13 มาตรฐาน และพอใช้ 1 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ ๑๔ สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา สรุปรายงานผลการประเมินตนเอง Self Assessment Report (SAR) ปีการศึกษา 2551 จำนวน 18 มาตรฐาน ปรากฏว่า อยู่ในระดับดี 16 มาตรฐาน และพอใช้ 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 4 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีจิตสำนึก มีจิตสาธารณะ มีความคิดสร้างสรรค์ คิด ไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ และ มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันทางวิชาการ และองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน และจากแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการบริหารงานของโรงเรียนด้านความสัมพันธ์ชุมชน จากผู้ปกครองนักเรียนตัวแทนชุมชน ครู จำนวน 29 คน ปรากฏว่า อยู่ในระดับ มาก ร้อยละ 13.79 ระดับปานกลาง 33.62 และระดับน้อย 52.59 ซึ่งสรุปว่าความพึงพอใจยังอยู่ในระดับน้อย สาเหตุมาจากผู้ปกครองนักเรียน ชาวบ้าน ยังไม่เห็นความสำคัญ และไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร เพราะทุกคนคิดว่าการเรียนการสอนการจัดการศึกษารวมในโรงเรียนเป็นหน้าที่ของครู – อาจารย์ในโรงเรียนเท่านั้น ชุมชนมีหน้าที่ช่วยเหลือเป็นบางครั้ง เพราะต้องค้ำจุนทำมาหากินเพื่อปากท้อง ไม่เหมือนครูที่มีเงินเดือนใช้จ่ายอย่างสบาย จึงไม่อยากจะเข้าร่วมกิจกรรม ผลปรากฏว่าอยู่ในระดับน้อย

2. จากผลการศึกษาสภาพปัญหา จึงได้มีการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษา โดยการประชุมแบบมีส่วนร่วม และกำหนดกิจกรรมเพื่อนำมาพัฒนา ได้แก่ 1) กิจกรรมการเยี่ยมบ้านนักเรียน 2) กิจกรรมเสียงตามสาย 3) กิจกรรมการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ 4) กิจกรรมการร่วมกิจกรรมชุมชน 5) กิจกรรมวันรักโรงเรียน 6) การไปศึกษาดูงาน หลังจากดำเนินกิจกรรมทุกกิจกรรมแล้ว พบว่า ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองตลอดจน ครู อาจารย์ มีความตระหนักกระตือรือร้น ทุกคนมีความต้องการที่จะร่วมมือในการ ร่วมคิด ร่วมทำ ในการกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดกลยุทธ์ และวางแผนการพัฒนา และบรรยากาศในการประชุมดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และเป็นกัลยาณมิตร มีการยอมรับความคิดเห็น และมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ทุกขั้นตอน ซึ่งพอสรุปได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนใน

การจัดการศึกษาเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ สักคีชาย สีกขา (2544 : 42) กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นการระดมพลังสร้างสรรค์ มีเป้าหมายสำคัญอยู่ 3 ประการ คือ 1) ความรู้สึกสามัคคีของคนในสังคม เพื่อร่วมกันสร้างสิ่งที่คั่งงมในการอยู่ร่วมกัน 2) สถาบันที่ทำให้ ทุกคนได้มาอยู่ร่วมกันเป็นแกนกลางของการพัฒนา ทุกคนมีเป้าหมายร่วมกันที่จะพัฒนา สถาบันนั้นๆ ให้ทุกคนอยู่ร่วมกันด้วยความสุข 3) การพัฒนาเป็นการพัฒนาองค์รวม ไม่ได้มุ่งเพียงด้านใดด้านหนึ่ง มองเป้าหมายของการพัฒนาอย่างมีความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้แล้ว กระบวนการมีส่วนร่วม ยังมีแนวคิดว่า พลังสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในบุคคล กลุ่มคน มีความสำคัญ และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมซึ่งพลังนี้คือ 1) พลังความรัก ความซาบซึ้ง และเข้าใจ ซึ่งจะทำให้คนเกิดความเมตตา ปรารถนาดีต่อกัน เป็นมิตร และเห็นคุณค่า 2) พลังความคิด ความคาดหวัง เป็นการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ โดยใช้ปัญญา และเปลี่ยนปฏิสัมพันธ์กัน เห็นร่วมกัน 3) พลังความพยายาม การจัดการที่มีการควบคุมทำให้ ทุกคนเกิดความมุ่งมั่นที่จะพัฒนา แสดงความรับผิดชอบพร้อมที่จะปฏิบัติภารกิจที่อยู่ในการดูแล รับผิดชอบของตนเอง เหตุผลที่กระบวนการมีส่วนร่วมใช้ได้ผลดี โดยวิธีนี้ทุกกลุ่มหรือสถาบัน ได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัน ร่วมอุดมการณ์ เห็นคุณค่า เรียนรู้กันพบปัจจัยร่วมจากการมีชีวิต เพื่อบรรลุสิ่งที่ต้องการ และเป็นการสัญญาต่อสาธารณะที่จะลงมือกระทำการในสิ่งที่เข้าใจ และเห็นคุณค่าเป็นการร่วมพลังสร้างสรรค์ 3 พลัง เพื่อพัฒนาองค์กรและสังคม คือ พลังเมตตา (ธรรมะ) พลังปัญญา (วิทยาศาสตร์) และพลังพัฒนา (การบริหาร) และสอดคล้อง กับจงกล เวียงสมุทร (2546 : 39) ได้ศึกษาการพัฒนาการส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนบ้านบ่อใหญ่ อำเภอบรบือ

จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ก่อนการส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชน ในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนไม่คืบหน้าเท่าที่ควร ภายหลังจากที่ได้ดำเนินการพัฒนาโดยใช้ กระบวนการประชุมแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนา AIC แล้วพบว่า ด้านผู้บริหาร และครูได้ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ในการจัดการศึกษามีการจัดทำแผนงาน โครงการปฏิบัติงาน ร่วมกับชุมชนมากยิ่งขึ้น มีการกำหนดโครงการตอบสนองความต้องการของชุมชน กำหนด แผน การเรียนการสอนตอบสนองความต้องการชุมชน ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มากยิ่งขึ้น ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา ชุมชนให้ความร่วมมือ

และสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในการจัดการศึกษาเป็นอย่างดีซึ่งจากการวิจัยได้ข้อคิดที่
 ดำเนินการพัฒนาความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนไม่ว่าด้านใดต้องสร้างความสัมพันธ์กับ
 ชุมชน และโรงเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนทุกครั้งที่มีโอกาสตลอดไป และดำเนินการ
 ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้ทราบความเคลื่อนไหวการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ และมีการวาง
 แผนการดำเนินงานร่วมกัน ตลอดจนรับใช้บริการชุมชนในทุกเรื่องที่ต้องการให้ความสะดวก
 รวดเร็ว และโปร่งใสในการปฏิบัติด้านการเงินที่ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างเป็นกัลยาณมิตร ปัจจุบัน
 ทางโรงเรียนได้รับความร่วมมือกับชุมชนในทุกด้านทำให้การบริหารงานในโรงเรียนเกิด
 ประสิทธิภาพส่งผลดีต่อนักเรียนทุกคนอย่างมีคุณภาพ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ได้สอดคล้องกับทฤษฎีการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
 (School – Based Management : SBM) ซึ่งหมายถึง การบริหารจัดการของสถานศึกษาตาม
 ความต้องการ ความจำเป็นของโรงเรียนและท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
 (Stakeholders) ได้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา
 ครู ผู้ปกครอง สมาชิกในชุมชน นักเรียน และองค์กรอื่นๆมารวมพลังกัน ในการตัดสินใจ
 เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรและดำเนินการพัฒนากิจกรรม/งานของสถานศึกษา ให้มี
 ประสิทธิภาพ มีหลักการบริหารดังนี้ 1) การกระจายอำนาจ 2)การมีส่วนร่วม 3)การพัฒนา
 ระบบสารสนเทศ 4)การพัฒนาความรู้และทักษะ 5)การตรวจสอบและความโปร่งใส 6)การสร้าง
 แรงจูงใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในด้านการจัดการศึกษา
 ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาทุกขั้นตอน

1.2 โรงเรียนจะต้องใช้การบริหารในเชิงรุกจัดกิจกรรม เพื่อให้ชุมชนได้เห็น
 ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.3 การพัฒนาโดยใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ เป็นแนวทางนำผลการวิจัยที่ได้
 ไปแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น การดำเนินการวิจัยควรมีการปรับเปลี่ยนแผนการทำงาน เพื่อแก้ปัญหาที่
 เกิดขึ้นในหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเฉพาะด้าน เช่น ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน เป็นต้น

2.2 ควรดำเนินการศึกษาการพัฒนากระบวนการประชาสัมพันธ์โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพที่ส่งผลให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างยั่งยืน

2.3 ควรหาแนวทางในการวิจัยโดยใช้การวิจัยในรูปแบบอื่น เช่น การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยแบบผสม ที่สามารถจะพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการศึกษาได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY